

Bestuursdienst
Telefoon (050) 367 82 85/ Mark van Maanen
Onderwerp Stand van zaken duurzaamheid Europapark

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

Aan de leden van de raad van de gemeente
Groningen
te
GRONINGEN

Datum **17 NOV 2011**

Bijlage(n)

Ons kenmerk **RO11.2763708**

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Inleiding:

Begin 2011 is het gebiedsconcept voor het Europapark door uw raad vastgesteld. Onderdeel daarvan was het besluit dat de kernwaarden duurzaamheid en energie verder uitgewerkt gaan worden, mede op basis van de eerder uitgevoerde Energiescan. De afgelopen periode heeft een eerste uitwerking plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat er nu concrete kansen liggen op energiegebied. Graag informeren wij u over de actuele stand van zaken.

Beleidskader:

In het gebiedsconcept is aangegeven dat het Europapark kansrijk is voor een duurzame gebiedsontwikkeling. Met name vanwege de mix van functies die dicht bij elkaar (gaan) zitten op een relatief intensief bebouwd gebied. Bij een deel van die functies is warmte over (bv. kantoorgebouwen), en bij een deel is warmte nodig (bv. woningbouw). Daarbij wordt ook gekeken naar de directe omgeving (bv. Kempkensberg, Engelse Kamp, Atterro).

Als op het Europapark (en de directe omgeving) de vraag naar energie op een efficiënte wijze kan worden gekoppeld aan het aanbod kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de ambities op energiegebied (Groningen energieneutraal 2035)¹. Zeker als daarbij gebruik kan worden gemaakt van duurzame energie. (Mogelijk dat in de toekomst zelfs een energieleverend gebied gerealiseerd kan worden²). En daarnaast kan hiermee ook een belangrijke toegevoegde waarde worden geleverd voor een toekomstbestendige gebiedsontwikkeling.

¹ Deze brief gaat alleen over het Europapark; over de gemeentebrede aanpak ten aanzien van energie bent u in juli dit jaar geïnformeerd, o.a. middels een presentatie aan de raadscommissie; daarnaast is inmiddels gestart met het ontwikkelen van een gemeentebrede warmtevisie; ook hierbij is het effectief koppelen van vraag en aanbod een belangrijk speerpunt. Binnenkort wordt u hierover geïnformeerd.

² De FC Groningen heeft voor het stadion als ambitie vastgelegd dat het in de toekomst energie gaat leveren aan de omgeving.

Om deze ambities te kunnen realiseren zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Bijdrage aan een lagere CO₂-uitstoot
- Lagere (en stabielere) energielasten dan 'traditioneel'
- Toekomstbestendig: faseerbaar, flexibel, robuust
- Positief voor de verkoopbaarheid
- Positief voor het imago van het gebied
- Financierbaar
- Stedenbouwkundig inpasbaar en
- Organisatorisch "behapbaar"

Daarbij is het essentieel dat op gebouwniveau maatregelen kunnen worden genomen om de energievraag te beperken (goed geïsoleerd, effectief gebruik van de zon). Dit zijn de meest kosteneffectieve maatregelen, het meest toekomstbestendig en het bepaalt voor een belangrijk deel de effectiviteit van de energievoorziening.

Een goed voorbeeld hiervan is het nieuwe SOZawe-gebouw: het gebouw is één van de meest duurzame gebouwen in Noord Nederland (een beperkte warmtevraag en een duurzame energie- en ventilatievoorziening). Maar ook het nieuwe gebouw van DUO op de Kempkensberg en (op een wat kleinere schaal) de nieuwbouw van het Alfacollege op het Europapark zijn duurzame gebouwen.

Plan van aanpak:

Momenteel wordt een verkenning uitgevoerd om te bepalen of de hierboven genoemde ambitie realistisch is (**Fase 1**). Belangrijk onderdeel hiervan is het voeren van gesprekken met private partijen, die mogelijk een rol kunnen spelen in de aanleg en exploitatie (bv. bouwbedrijven, ontwikkelaars, energiebedrijven). Deze gesprekken moeten inzicht bieden in de verschillende rollen en kansen per partij, en tot welke risico's partijen bereid zijn te gaan voor het ontwikkelen, bouwen en exploiteren van een duurzaam energiesysteem op het Europapark (een voorbeeld hiervan is een warmtenet).

Tegelijkertijd wordt een concept-energiescenario ontwikkeld, dat in 'economische zin' optimaal kan meegroeien met de gebiedsontwikkeling van het Europapark.

Daarnaast worden gesprekken gevoerd met partijen met concrete vestigings- en of bouwplannen, om te komen tot een zo optimaal mogelijk gebruik van een duurzaam energiesysteem. Op basis van de resultaten van deze verkenning wordt een plan van aanpak gemaakt, met daarin een overzicht van mogelijke energiescenario's. Per scenario worden de economisch en ecologische aspecten belicht, waaruit in een later stadium de ideale mix kan worden gekozen waarmee een definitief energieconcept kan worden uitgewerkt. Een ander belangrijk onderdeel van de verkenning is een voorstel voor een organisatiestructuur ten behoeve van de exploitatie, waarin tevens de rollen en kansen van private- en publieke partijen wordt weergegeven. Volledigheidshalve delen wij u tot slot mede dat momenteel ook wordt gewerkt aan een visie op de ondergrond. De resultaten hiervan worden eveneens meegenomen in het plan van aanpak

Het plan van aanpak resulteert in een advies om wel/niet door te gaan (GO/NO GO) naar een vervolgfase. Bij een 'GO besluit' behoort een intentieovereenkomst tussen partijen, inclusief een voorstel voor een verdeling van de kosten van vervolgonderzoek (50% privaat, 50% publiek). Dit plan van aanpak en advies leggen we eind dit jaar/begin volgend jaar aan u voor.

Vervolg:

Afhankelijk van de besluitvorming zal het plan van aanpak verder worden uitgewerkt (**Fase 2**). Eerstvolgende stap zal zijn een uitgebreide businessanalyse (uitwerken energiescenario, rekenmodellen, rollen en organisatie, juridische structuur, communicatieplan, etc.). Resultaat hiervan zal wederom een advies zijn om wel/niet door te gaan (GO/NO GO) met daarbij (als het advies GO is) een voorstel voor een samenwerkingsovereenkomst, waarna financiering, engineering en realisatiefase kan worden ingezet. Dit resultaat en advies zullen vanzelfsprekend ook aan u worden voorgelegd (najaar 2012).

Afhankelijk van uw besluitvorming hierover volgt daarna de realisatiefase (**Fase 3**). Onderdelen hiervan zijn: engineering, contractvorming, start exploitatiemaatschappij, uitvoering en exploitatie.

Gebiedsconcept Europapark als kader:

Belangrijke elementen voor het plan van aanpak zijn de volgende punten uit het vastgestelde gebiedsconcept Europapark:

- Programmering/karakteristiek per deelgebied
- Flexibiliteit en keuzevrijheid
- Fasering van de gebiedsontwikkeling
- Verschuiving: aanbodgericht → vraaggericht
- Dialoog met gebruikers/markt
- Strategie Huidige initiatieven

Randvoorwaarde van het project is dat het integraal deel gaat uitmaken van de gebiedsontwikkeling Europapark. Hiervoor is een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende initiatieven op het Europapark essentieel.

Energyvalley Top Club:

De Energy Valley Top Club is een particulier initiatief waarbij BAM, Gasunie, GasTerra, Groningen Seaports, Imtech en Essent hun krachten hebben gebundeld als groenpartner van FC Groningen (voetbal), GasTerra Flames (basketbal), Abiant/Lycurgus (volleybal) en Nic./Alfa-college (korfbal)³.

Hoofddoel van de Energy Valley Top Club is om groene energie te promoten bij het brede publiek, de jeugd te enthousiasmeren voor duurzaamheid en techniek én een ontmoetingscentrum te zijn voor de energiesector.

Eén van de belangrijke initiatieven van de TopClub, die in 2010 is opgericht, is het 'vergroenen' van FC Groningen: zowel de organisatie als het stadion, inclusief omgeving. Eén van de ambities daarbij is het realiseren van een energieleverend stadion. Momenteel zit men nog in de planvoorbereidingsfase.

Vanzelfsprekend maken we bij ons plan van aanpak waar nodig en mogelijk gebruik van de expertise van de Energyvalley Topclub en betrekken we ze op specifieke momenten in ons planproces. Dit past ook in het kader van het convenant "Samen duurzaam naar de Top" die door wethouder De Vries mede-ondertekend is. Doel hiervan is om te bepalen op welke specifieke punten we kunnen samenwerken cq. elkaar kunnen versterken.

³ Naast de initiatiefnemers zijn er een groep 'leden', waaronder: Enexis, Rendo, Attero, TNO, Groningen SeaPorts, Waterbedrijf Groningen. De gemeente Groningen is 'supporter', net als de provincie en Natuur- en Milieufederatie. De stichting Energyvalley heeft met name een coördinerende en faciliterende rol.

Regie nodig op warmte/koudeopslag in de grond:

De meeste nieuwe kantoorgebouwen beschikken over een energievoorziening waarbij gebruik wordt gemaakt van warmte of koude uit de grond (warmte/koudeopslag). Op zich een prima techniek, waar ook op het Europapark gebruik wordt gemaakt.

Knelpunt ontstaat echter als er te veel van deze installaties op een beperkt oppervlak bij elkaar zitten. Dan kunnen ze elkaar gaan tegenwerken, en kan het zelfs zo zijn dat een nieuw te vestigen kantoor er geen gebruik meer van kan maken.

Voor het Europapark is de situatie in beeld gebracht. Conclusie is dat de nog beschikbare ruimte beperkt is en dat het vanaf nu noodzakelijk wordt om de regie te gaan voeren op de beschikbare warmte/koude in de bodem op het Europapark. Deze regierol moet worden ingevuld in afstemming met de provincie (feitelijk het bevoegd gezag). Uit vooroverleg blijkt dat de provincie volledig op dezelfde lijn zit als de gemeente. Bovenstaande problematiek is een belangrijke input voor het energieonderzoek. Nevendoelstelling is dan ook om te komen tot een zo optimaal mogelijk gebruik van de beschikbare warmte/koude in de bodem op het Europapark.

Oplaadpunten elektrische auto's:

Momenteel wordt onderzocht welke locaties op het Europapark geschikt zijn voor de realisatie van oplaadpunten voor elektrische auto's. Aanleiding hiervoor zijn concrete vragen vanuit de markt (partijen met concrete vestigingsplannen op het Europapark). Daarnaast loopt er ook een gemeentebreed initiatief voor de realisatie van oplaadpunten en ligt er een aanbod vanuit de Stichting E-laad (initiatief vanuit de netwerkbedrijven) om een aantal oplaadpunten in de stad kosteloos te plaatsen. Dit aanbod wordt momenteel juridisch beoordeeld.

Vooralsnog denken we dat op het Europapark in ieder geval een drietal locaties kansrijk zijn: P1 (onder het stadion), P3 (aan de overkant van de Europaweg) en de parkeergarage onder het nieuw te bouwen SOZawe-gebouw. Meer in de toekomst denken we aan een parkeerplek op de huidige kantorenlocatie.

Als hierover meer duidelijkheid komt zullen we dit in een volgende brief aan u voorleggen.

Duurzame openbare verlichting:

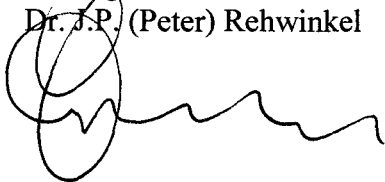
Tot slot hebben we als gemeente Groningen vastgesteld beleid (en veel expertise) voor de realisatie van duurzame openbare verlichting: energiezuinige verlichting, dimmen wanneer het mogelijk is, aandacht voor duurzaam materiaalgebruik.

Vanzelfsprekend wordt dit beleid op het Europapark uitgevoerd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
Drs. M.A. (Maarten) Ruys

